

FIRST AID KUNG NAAPEKTUHAN SA AFLATOXIN

Alang sa mga dili kaayo grabe nga epekto:

- Pagpahulay
- Inom ug daghang likido sama sa tubig o energy drink
- Kung ni arang-arang na ang pamati, mamahimo na nga hinay-hinay sa pagbalik ug kaon sa mga pagkaon nga dili kaayo isog ang templa ug dali lamang mahilis sama sa prutas.
- Kung mamatikdan nga gabalik ang pamati nga kasukaon, ihunong usa ang pagkaon sa mga dugay mahilis nga pagkaon.
- Likayi usab ang mga produkto sama sa gatas, kape, alcohol, nicotine, mga tambok ug halang nga pagkaon sa pipila ka mga adlaw aron dili kini musamot.

Alang sa grabe nga epekto:

Kung makasinati ug kalibanga diin aduna nay sagol dugo sulod sa 24 oras, bisita sa inyong pinakadool nga clinic aron makonsulta sa doctor.

PAKISAYOD SA:

https://www.who.int/foodsafety/FSDigest_Aflatoxins_EN.pdf
<https://www.slideshare.net/ossamamotawae/control-of-aflatoxin>
<https://medcraveonline.com/JNHFE/a-review-of-aflatoxin-occurrence-prevention-and-gaps-in-both-food-and-feed-safety.html>

GI GIKANAN SA LARAWAN:

<https://www.chemistryworld.com/podcasts/aflatoxins/3008223.article>
<https://www.stalam.com/eng/news/case-studies/how-to-avoid-aflatoxin-contamination-in-crops>

Translated and Reproduced by
**AGRICULTURAL TRAINING INSTITUTE
REGIONAL TRAINING CENTER X**

ATI Compound, Poblacion, El Salvador City, Misamis Oriental 9017
Tel. Nos. (088) 859-2289 / (088) 880-0959
e-mail: rtc10.dcc@ati.gov.ph / atirtc10.ocd@ati.gov.ph
Website: <http://www.ati.da.gov.ph/ati.10> www.e-extension.gov.ph

The AGRICULTURAL TRAINING INSTITUTE is ISO 9001:2015 CERTIFIED

Mga Pagtulun-an Kabahin sa Aflatoxin

PASIUNA

Ang Aflatoxin usa sa mga daghang natural nga hitabo kabahin sa mycotoxins nga makita sa yuta, pagkaon, tao ug hayop. Gikan kini sa fungus nga *Apergillus flavus*, nga maoy makahilo nga bahin sa aflatoxin. Ang aflatoxin labing problema sa panahon sa ting-init ug uga nga klima. Ug ang Kasagaran nga hinungdan niini mao ang baha, peste, ulahi nga pag-ani, kulang sa kauga o dili husto nga pag-ani.

Ang pagka expose o pagkaon sa adunay aflatoxin mamahimong hinungdan nga bation ug kasukaon, pagdalag sa panit, magsuka-suka, pagsakit sa tiyan nga bahin, ug kombulsyon. Kung ma-expose sa taas nga lebel sa aflatoxin mama himong hinungdan sa diha-diha dayon nga kamatayon sa tao o sa hayop. Ang kanunay ug taas nga panahon sa pagka expose niini maamhiimong hinungdan sa inanay nga pagkadaot sa lawas, pinaagi sa pagkadaut sa atay ug paginay sa immune system nga mao unta ang mosukol sa sakit ug infection.

ASA MAKUHA ANG AFLATOXIN

Ang aflatoxin makuha gikan sa mga:

- ❖ Kontaminado nga mga pagkaon sama sa nuts, grains, tea, spices.
- ❖ Pagkaon sa karne ug gatas gikan sa mga hayop nga nakakaon ug kontaminado nga bahog.
- ❖ Pagsinghot sa abog panahon sa pagdala o pagproseso sa maong kontaminadong mga pananom o bahog.

UNSAY HINUNG DAN SA AFLATOXIN

Ang aflatoxin maoy resulta sa fungus o alibugaw nga makadaot usab sa produkto kini mahitabo kung:

- ❖ Kaumogon sa tipiganan nga 70-90%
- ❖ Kondisyon sa palibot nga 20-40°C
- ❖ Ang genotype sa maong tanom
- ❖ Klase sa yuta

Ang aflatoxin mamahimo usab mapasiugdahan sa:

- ❖ Pagkadaot sa tanom tungod sa taas nga ting-init sa dili pa maani.
- ❖ Presensya sa mga pesteng insekto.
- ❖ Dili tukmang panahon sa pag-ani.
- ❖ Kusog nga ulan kamulo ug human pag-ani, ug dili igo nga pagpa-uga sa produkto usa kini hiposon.

Ang taas nga kaumogon sa palibot maoy usa mamahimong hinungdan nga mabuhi ang fungi diin mupasamot sa presensya sa aflatoxin sa hinipos nga mga

MGA LAKANG SA PAG-AMPING

Ang mga pinakarekomendado nga buhaton mao ang mosunod:

- ❖ Pagtanom sa variety nga makasugakod sa mga fungal infection.
- ❖ Pagsunod sa haom og angay nga pamaagi sa dili pa mag-ani, kamulo pag-ani ug human pag-ani;
- ❖ Ihipos ang mga kinahanglanon sa lugar nga ubos ang temparetura;
- ❖ Siguraduha nga husto ang kaumogon sa mga lugas sa panahon sa pagpa-uga;
- ❖ Sa mga nahipos nga lugas siguraduha nga kung dunay namatikdan nga pesteng insekto mapugngan dayon kini aron d mukuyanap ang kadaot.
- ❖ Sa panahon sa ting-ani ayaw e diretso pagbutang ang tipuso sa yuta kun dili sa sako o trapal aron malikayan ang kontaminasyon.

2

Ang ikaduhang pamaagi aron mapugngan ang pagtubo sa fungi mao ang mga mosunod:

- ❖ Ipauga pag-usab ang mga produkto nga dunay namatikdan nga presensya sa fungi.
- ❖ Pagkuha sa mga kontamenado nga liso o produkto .

Ang ikatulo nga pamaagi aron mapugngan ang pagbalhin sa fungi ug mga peligrong dala sa toxin ngadto sa pagkaon o palibot mao ang mosunod:

- ❖ Pagguba o pagkuha sa tibook kontaminadong produkto
- ❖ Sakto nga pamaagi sa paggamos aron makahimo ug ethanol
- ❖ Detoxification o pagwagtang sa hilo sa aflatoxin.

Mga tambag alang sa mga kunsimidor aron malikayan ang aflatoxin:

- ❖ Susihon pag-ayo ang mga pinalit nga lugas sa mais, mani ug uban pa, kung adunay presensya sa molds o alibungaw, pagkausab sa kolor ug mikupos na nga mga produkto labi na sa grains ug nuts.
- ❖ Siguradoha nga maayo ang pagkahipos ug dili ipaabot nga masobrahan ang pagtago niini.
- ❖ Isiguro usab nga lahi-lahi ang pagkaon, aron maabagan nga mamenusan ang pagka-expose sa aflatoxin alang sa paglambo sa kahimsog ug nutrisyon.

